

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME TEMEL KAVRAMLAR

DR. SEHER YALÇIN

DEĞERLENDİRME (Tekin, 1996)

- ▶ Ölçme sonuçlarının bir ölçüt (kriter) ile karşılaştırılarak sonuca varma sürecini içerir. Değerlendirme kısaca üç basamaktan oluşmaktadır diyebiliriz:
- ▶ ölçme
- ▶ ölçüt
- ▶ karar verme, sonuca varma.

Durum belirleme (Kilmen, 2012; Kutlu, Dođan ve Karakaya, 2010)

- ▶ Değerlendirme, gözlem sonuçlarına dayanarak daha çok yargılama, karar verme süreciyken
- ▶ **Durum belirleme (assessment)**, sonuçlarla ilgili var olan durumu betimleme ve yargılamaktan çok yönlendirme amacı gütmektedir.
- ▶ Öğrenci performansı hakkında tüm bilginin toplanması, sentezlenmesi ve yorumlanması işlemidir.
- ▶ Durum belirleme, öğretmenin öğrenciler hakkında kullandığı tüm bilgi edinme yollarına ilişkin kullanılan genel bir kavramdır.

Ölçme ve Değerlendirme Karşılaştırma

Ölçme

- ▶ Objektif olmalıdır.
- ▶ Miktar, nicelik belirlenir.
- ▶ Ölçme kuralı kullanılır.
- ▶ Sembol, sayı, işaretler vardır.
- ▶ Gözlem yapılır.

Değerlendirme

- ▶ Subjektif olabilir.
- ▶ Miktarın yeterliğine bakılır.
- ▶ Ölçüt ve ölçme işlemi kullanılır.
- ▶ Yargıda bulunulur.
- ▶ Miktarın yeterliğine bakılır.

DEĞERLENDİRME TÜRLERİ (Güler, 2018)

- ▶ **Ölçüte göre değerlendirme:**
- ▶ **mutlak değerlendirme:** mutlak değerlendirmede, mutlak ölçüt adı verilen önceden belirlenmiş bir kriter kullanılır. Mutlak ölçütle yapılan değerlendirmede, her bir bireyin değerlendirme sonucu, içinde bulunduğu sınıf, topluluk, grup vb.'den bağımsızdır.
- ▶ Örneğin,
- ▶ sınavdan 100 üzerinden en az 60 almak
- ▶ 10 hedef-davranışın 5'sini başarmış olmak

DEĞERLENDİRME TÜRLERİ – Devam (Güler, 2018)

- ▶ **Bağıl değerlendirme:** bağıl değerlendirmede, bağıl ölçüt adı verilen ölçme sonuçlarına göre sonradan belirlenmiş bir kriter kullanılır. Bağıl ölçütle yapılan değerlendirmede, her bir bireyin değerlendirme sonucu, içinde bulunduğu sınıf, topluluk, grup vb.'den etkilenir. Örneğin;
- ▶ bir sınav sonucunda, sınıftaki öğrencilerin aldıkları puanların aritmetik ortalamasının üstünde puan almış olmanın başarının ölçütü olması
- ▶ tüm öğrenciler içinde sınavdan en yüksek puan alan ilk üç öğrencinin arasına girmenin başarı sayılması

Ölçüt ve norm dayanaklı değerlendirmelere örnekler (Kilmen, 2012)

ölçüt dayanaklı değerlendirme

- *65 ve üzeri puan alanlar dersi geçer.*
- *on sorudan beşini yanıtlayanlar sınavdan geçer.*
- *KPSS'den 85 ve üzeri alanlar atanabilirler.*

norm dayanaklı değerlendirme

- *sınavda ilk beşe girenler burs kazanır.*
- *grubun ilk % 20'si başarılı sayılır.*
- *ortalamanın üstündekiler mülakata çağırılır.*

DEĞERLENDİRME TÜRLERİ – Devam (Güler, 2018)

- ▶ **Amaca göre değerlendirme:**
- ▶ **tanıma-yerleştirmeye dönük değerlendirme:** eğitim sürecinin başında yapılır. Amaç, öğrenciyi tanımak ve onu uygun olan eğitim programına yerleştirmektir. Bir bakıma öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyini belirlemeyi amaçlar. Bu değerlendirme amaç öğrencinin aldığı nota göre en doğru programa yerleşmesini sağlamak olduğu için **amaç öğrenciye not vermek değildir.**
- ▶ Örneğin;
- ▶ seviye tespit sınavları
- ▶ muafiyet sınavları

DEĞERLENDİRME TÜRLERİ – Devam (Güler, 2018)

- ▶ **Biçimlendirme-yetiştirmeye dönük değerlendirme:** eğitim süreci devam ederken, belirli periyotlarda yapılır. Amaç, öğrencinin eksiklerini, hatalarını belirleyerek bunları düzeltmek, öğrenciye geri bildirimde bulunmaktır. Bir bakıma eğitim süreci bitmeden, belirli aralıklarla eğitimin hedefine ulaşıyor olup olmadığı hakkında fikir sahibi olmak için yapılır. Bu değerlendirmede amaç öğrencinin aldığı nota göre geri bildirimde bulunmak olduğu için asıl amaç öğrenciye not vermek değildir.
- ▶ örneğin:
- ▶ ünite testleri
- ▶ tarama testleri

DEĞERLENDİRME TÜRLERİ – Devam (Güler, 2018)

- ▶ **Değer biçmeye dönük değerlendirme:** eğitim sürecinin sonunda yapılır. Amaç, öğrenciye tamamlanan eğitim sonucundaki seviyesini, ulaştığı noktayı bildirmek, öğrenciye eğitim süreci sonundaki seviyesini bildirmektir. Bir bakıma öğrenciye eğitim süreci sonunda aldığı nota göre bir değer biçilmiş olur. Bu değerlendirmede asıl **amaç öğrenciye not vermektir**. Çünkü artık hedeflenen eğitim süreci sona ermiştir.
- ▶ Örneğin;
- ▶ bitirme sınavları
- ▶ finaller

Kaynaklar

- ▶ Baykul, Y. (2000). *Eđitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Ankara. ÖSYM Yayınları.
- ▶ Kilmen, S. (2012). Ölçme ve Değerlendirmede Temel Kavramlar. Editör Demirtaşlı, R. N. (2012). *Eđitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Edge Akademi, Ankara.
- ▶ Güler, N. (2018). *Eđitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- ▶ Kutlu, Ö., Dođan, C. D., Karakaya İ. (2010). *Ölçme ve Değerlendirme: Performansa ve Portfolyoya Dayalı Durum Belirleme* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- ▶ Özçelik, D. A. (2010). *Test Hazırlama Kılavuzu*. Ankara. Pegem Yayınları.
- ▶ Özođlu, S. Ç. Ve Koç, N. (1996). *Çağdaş Üniversitede Öğrencinin Akademik Başarısının Ölçülmesi ve Deđerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- ▶ Turgut, F. (1995). *Eđitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- ▶ Tekin, H. (1996). *Eđitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.